

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Lenky Krupičkové a soudců Davida Hipšra a Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **V. D. L.**, zastoupený Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 834/7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 1. 2024, č. j. 62 Az 28/2023-41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Farida Alizeye, **se určuje** částkou 4 114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce byl dne 19. 5. 2023 zajištěn Policií ČR za účelem správního vyhoštění, neboť bylo lustrací zjištěno, že nemá oprávnění k pobytu na území ČR. Žalobce následně podal dne 26. 5. 2023 opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 8. 2023, č. j. OAM-695/LE-BA07-HA13-2023, řízení o této žádosti zastavil podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu z důvodu její nepřipustnosti podle § 10a odst. 1 písm. e) téhož zákona. Konstatoval, že žalobcem nově tvrzené dluhy ve Vietnamu a s tím související požadavek na legální bydlení a práci v ČR za účelem jejich uhrazení nepředstavují novou skutečnost. O existenci dluhu žalobce věděl již před zahájením řízení o první žádosti, v němž tuto skutečnost nezmínil. Současně se nejedná o azylově relevantní důvod pro nové posouzení žádosti. Ve Vietnamu rovněž nedošlo od doby meritorního posouzení první žádosti žalobce k žádné změně, která by mohla představovat novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Krajský soud v Ostravě (dále též „krajský soud“) shora označeným rozsudkem zamítl. Krajský soud uvedl, že žalovaný si ohledně situace ve Vietnamu opatřil dostatek informací, které jsou přiměřeně aktuální. Dále přisvědčil žalovanému, že byly splněny podmínky pro zastavení řízení. Žalobce totiž neuvedl žádné nové skutečnosti ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu, které by byly důvodem pro věcné posouzení jeho žádosti, a které by bez své viny nemohl uplatnit v předchozím řízení. Nedošlo ani k relevantní změně bezpečnostní situace ve Vietnamu v době od posouzení jeho původní žádosti. Žalovaný proto postupoval správně, shledal-li opakovanou žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany nepřipustnou.

III.

[3] Proti shora označenému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). V ní namítá, že krajský soud založil své úvahy o nepřipustnosti žádosti na prostém poukazu na neexistenci nových důvodů a konstatování, že mu přísluší přezkoumat pouze splnění podmínek pro zastavení řízení, nikoli, zda jsou uváděné skutečnosti azylově relevantní. Při tom krajský soud účelově interpretoval výpovědi stěžovatele a pominul konkrétní informace o nebezpečí, které pro něj v zemi původu vyplývá z jeho závazků vůči věřitelům (lichvářům), jejichž praktiky jsou zcela protizákonné. Krajský soud ani žalovaný nerespektovali konstantní judikaturu týkající se prokazování azylově relevantních důvodů, jejich rozhodnutí jsou proto nepřezkoumatelná. Stěžovatel totiž při své opakované žádosti podrobně vylicil závažnou újmu, která mu hrozí při návratu do Vietnamu, kde je hledán svými věřiteli. Ti po něm vymáhají lichvářské příslušenství dluhu, které je nedovolené. Z mezinárodních zpráv týkajících se vymáhání pohledávek ve Vietnamu vyplývá, že tito věřitelé jsou povětšinou členy tamější mafie a jejich prakticky jsou v rozporu se zákonem. Situace se vyostřila od roku 2021, tedy až po první žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu. Jedná se o novou skutečnost ve spojení se zjištěním, že je věřiteli hledán a hrozí mu likvidace. Těmito praktikám věřitelů se přitom nelze účinně bránit pomocí státních orgánů a bezpečnostních složek. Jelikož jsou případy lichvy ve Vietnamu poslední dobou postihovány striktněji, snaží se věřitelé o likvidaci dlužníků před odhalením jejich praktik. Pokud žalovaný neposuzoval otázku vymáhání pohledávek v zemi původu, nelze souhlasit s tím, že zjistil skutkový stav v potřebném rozsahu a obstaral si dostatek informací. Svým postupem žalovaný porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces garantované Listinou základních práv a svobod, Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Všeobecnou deklarací lidských práv. Stěžovatel má za to, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Krom těchto odkazuje dále na spisový materiál, a vyjádření k žalobě. Dodává, že stěžovatel ve své druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvedl žádnou novou azylově relevantní skutečnost, která by

pokračování

odůvodňovala opětovné vedení správního řízení a opětovné hodnocení důvodů odchodu z vlasti a jeho obav z návratu do vlasti. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Nejvyšší správní soud předepisuje, že se na nyní projednávanou věc užije § 104a odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném od 1. 4. 2021, podle něhož platí: *Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.* V nyní posuzované věci totiž krajský soud rozhodl po nabytí účinnosti příslušné novely s. ř. s. a současně rozhodoval specializovaný samosoudce (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021-30, ze dne 14. 7. 2021, č. j. 10 Azs 184/2021-36, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021-30, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31 či ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021-34).

[7] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k hodnocení toho, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Při tom vycházel ze závěrů usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, v němž kasační soud vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Z uvedeného usnesení plyne, že kasační stížnost lze přijmout k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního právního pochybení krajského soudu (srov. též Kühn, Z. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, k § 104a, především body 6 a 11).

[8] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v projednávaném případě nejsou výše uvedené podmínky splněny, neboť odpověď na kasační námitky lze nalézt ve stávající judikatuře, v souladu s níž krajský soud postupoval. Proto je kasační stížnost nepřijatelná.

[9] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s tím, že žalovaný a krajský soud při hodnocení jeho opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany nezohlednili nebezpečí vážné újmy, která stěžovateli hrozí ve Vietnamu z důvodu existence nesplacených dluhů u věřitelů.

[10] Žalovaný a krajský soud nicméně postupovali zcela v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, který se danou problematikou zabýval mnohokrát (rozsudky ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65, či ze dne 27. 3. 2020, č. j. 5 Azs 325/2019-16, č. 4012/2020 Sb. NSS nebo usnesení ze dne 23. 11. 2022, č. j. 3 Azs 236/2022-33, a další). Z uvedené judikatury plyne, že opakované žádosti lze připustit k meritornímu posouzení, pokud v konkrétním případě existují *nové skutečnosti nebo zjištění*, které musí mít určitou přidanou hodnotu a kvalitu oproti předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Smyslem je na jedné straně umožnit nové posouzení v případech, kdy nové skutečnosti nebo zjištění mohou vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na druhé straně zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí. Věcné projednání opakované žádosti je výjimkou, „*kteřou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka věci pravomocně rozhodnuté*“ (rozsudek č. j. 9 Azs 5/2009-65). Hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které nemohl uplatnit během předchozího pravomocně ukončeného řízení.

[11] Současně podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že je povinností žalovaného zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že zde azylově relevantní skutečnosti jsou. Žalovaný nemá povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům z vlastní iniciativy vyhledávat a opatřovat důkazy, které by mohly svědčit ve prospěch žadatele. Povinnost zjistit skutečný stav věci má žalovaný pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl (srov. rozsudky ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003-42, ze dne 17. 6. 2004, č. j. 3 Azs 23/2004-63, ze dne 25. 10. 2004, č. j. 5 Azs 162/2004-42, ze dne 29. 11. 2012, č. j. 9 As 142/2012-21, ze dne 20. 1. 2016, č. j. 2 Azs 271/2015-38, či ze dne 9. 3. 2017, č. j. 7 Azs 34/2017-26, a dále usnesení ze dne 17. 2. 2011, č. j. 1 Azs 31/2010-69, ze dne 27. 9. 2011, č. j. 8 Azs 12/2011-79, ze dne 9. 10. 2014, č. j. 4 Azs 144/2014-34, či ze dne 19. 10. 2020, č. j. 4 Azs 277/2018-60). Klíčovým zdrojem informací je tak vždy azylový příběh vyličený žadatelem (např. rozsudek ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 109/2019-74).

[12] Optikou výše uvedeného nelze přisvědčit stěžovateli, že krajský soud účelově interpretoval jeho výpovědi a opomíjel naprosto konkrétní informace o nebezpečí, jež mu v souvislosti s jeho dluhy hrozí v zemi původu. Žádné takové informace stěžovatel v řízení o žádosti neuvedl. V případě první žádosti stěžovatel jako důvod jejího podání uvedl obavu ze svého uvěznění a možné pomsty, neboť ve Vietnamu při demonstraci napadl policistu dřevěnou tyčí. V aktuální žádosti uvedl jako důvod jejího podání, že má dluh ve Vietnamu a proto žádá, aby mohl v ČR legálně bydlet, pracovat a vydělat na tyto dluhy. Stěžovatel tedy vůbec nezmínil jakékoliv problémy s věřiteli, natožpak, že by se mu v této souvislosti nemělo dostat ochrany ze strany státních orgánů. Zřetelně akcentoval ekonomickou podstatu své žádosti. Nutno dodat, že rovněž při svém výslechu v řízení o správním vyhoštění uváděl, že chce v ČR zůstat, aby vydělal nějaké peníze, jiný důvod nemá, a chce se poté vrátit do Vietnamu. Informace o tom, že po pravomocném ukončení řízení o první žádosti začali věřitelé hledat stěžovatele v místě jeho bydliště a že mu hrozí fyzickou likvidací, začal stěžovatel uvádět teprve v žalobě, a tyto dále gradoval v kasační stížnosti (v níž ovšem paradoxně připouští, že vietnamské orgány poslední dobou postihují případy lichvy stále striktněji). Krajský soud tedy nijak nepochybil, pokud vycházel z toho, že stěžovatel v žádosti neuvedl žádné nové skutečnosti, které by svědčily o tom, že by mohl být pronásledován z azylově relevantních důvodů ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Jelikož stěžovatel nespojil svou žádost s žádnými azylově relevantními potížemi či obavami, ač mu v tom nic nebránilo, nemohl se žalovaný zabývat otázkami souvisejícími s vymáháním dluhů ve Vietnamu. Tím méně tak mohl činit krajský soud.

pokračování

[13] Krajský soud pak správně konstatoval, že za této situace mohla být žádost stěžovatele připuštěna k meritornímu projednání pouze tehdy, pokud by došlo k takové zásadní změně situace v zemi původu, která by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2017, č. j. 9 Azs 185/2017-38). Z rozhodnutí žalovaného vyplývá, že se touto otázkou zabýval, do spisu založil rovněž příslušnou zprávu o zemi původu ze dne 14. 6. 2023 a umožnil stěžovateli se k podkladům rozhodnutí vyjádřit. Stěžovatel přitom závěr žalovaného, že v jeho vlasti nedošlo k takové zásadní změně situace, jež by mohla zakládat opodstatněnost jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany, žádným způsobem nezpochybnil (netvrdil žádné takové změny v žádosti, v průběhu správního řízení, ani v podané žalobě). Lze proto uzavřít, že žalovaný dostal své povinnosti odůvodnit závěr o tom, že k zásadní změně situace v zemi původu nedošlo.

[14] Již jen pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že je-li žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany (§ 10a odst. 2 zákona o azylu). Jinými slovy, vůbec nedojde k věcnému posouzení podané žádosti a jakákoli argumentace stěžovatele spočívající v tom, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, je tedy zcela irelevantní a mimoběžná, jak ostatně plyne i z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu; ten se správně soustředil na žalobní body směřující k otázce nepřipustnosti žádosti a logicky se nijak blíže nezabýval její důvodností, tj. splněním podmínek pro udělení mezinárodní ochrany (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2017, č. j. 7 Azs 330/2017-35, ze dne 9. 1. 2020, č. j. 5 Azs 199/2019-27, či ze dne 26. 4. 2023, č. j. 4 Azs 54/2023-37).

[15] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[16] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4.). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

[17] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 21. 9. 2023 ustanoven zástupce pro řízení, Mgr. Farid Alizey, advokát, jehož odměnu v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Soud ustanovenému zástupci přiznal odměnu za jeden úkon právní služby, kterým bylo písemné podání ve věci samé - kasační stížnost. Za tento úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) přísluší podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 advokátního tarifu částka ve výši 3 100 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), tj. celkem 3 400 Kč. Protože zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tato částka o odpovídající výši daně, tj. o 714 Kč. Celkem tedy odměna ustanoveného zástupce činí částku ve výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. května 2024

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu